

 NATIONAL
GEOGRAPHIC

Reisgids
KROATIË

Rudolf Abraham

Inhoud

De reis indelen 8

Geschiedenis en cultuur 13

Het huidige Kroatië 14 De geschiedenis van Kroatië 24
Kunst en cultuur 36 Flora en fauna 44 Eten en drinken 50

Zagreb 57

Het historische centrum 60 Buiten het historische centrum 82

Noord-Kroatië 87

Ten noorden van Zagreb 90 Ten zuidwesten van Zagreb 98

Slavonië 101

West-Slavonië 104 Oost-Slavonië 110

Istrië 121

Pula en de kust van Istrië 124 Centraal-Istrië 132

De Kvarner en zijn eilanden 139

Rijeka 142 De Riviëra van Opatija 146 Gorski Kotar 150
De eilanden 154

Noord-Dalmatië 167

Zadar en omgeving 170 Ten zuiden van Zadar 184

Midden-Dalmatië 193

Split en omgeving 196 De eilanden 210

Het achterland van Dalmatië 225

Nationaal Park Plitvicemerren 228 Zuidelijk van de Plitvicemerren 232

Zuid-Dalmatië 237

Dubrovnik 240 Het schiereiland Pelješac 256 De eilanden 260

Reiswijzer 272

Hotels en restaurants 280 Winkelen 304 Uitgaan 307
Tochten, cursussen en buitenactiviteiten 309 Menukaart 312
Woordenlijst 313 Register 314 Fotoverantwoording 318

p. 2-3: de torens van Rab kijken uit over de Adriatische Zee.

p. 4: straatmuzikanten brengen leven in de oude stad van Dubrovnik.

De reis indelen

In Kroatië vindt u, ondanks het betrekkelijk kleine grondgebied, naast prachtige, goed bewaard gebleven middeleeuwse steden, schitterende nationale parken en landschappen en zelfs een archipel van zo'n 1200 eilanden.

VERVOER

Kroatië is niet erg uitgestrekt en rondreizen met het openbaar vervoer is aangenaam eenvoudig. Binnenlandse vluchten met Croatia Airways (croatiaairlines.com) zijn betrekkelijk goedkoop en brengen u in een halfuur van Zagreb naar de kust. Betrouwbare treinen rijden in oostelijke richting door Slavonië, in westelijke richting naar Rijeka, en naar het zuidelijke Split aan de Dalmatische kust.

Naar de grenzen met Slovenië en Hongarije gaan geen treinen, maar rijden wel geregeld comfortabele bussen die de meeste belangrijke plaatsen aandoen; lokale bussen verzorgen het vervoer in en rond de steden. Lange busreizen, bijvoorbeeld van Zagreb naar Dubrovnik, duren te lang om nog echt plezierig te zijn.

Steden die wat afgelegener liggen zijn moeilijk of soms helemaal niet met openbaar vervoer bereikbaar, en in dergelijke gevallen is een huurauto een beter idee. De snelwegen zijn goed, al is de Jadranska Magistrala, de belangrijkste kustweg in de zomermaanden zeer druk.

Veerdiensten bieden de ideale manier om van en naar de meeste eilanden te varen of een tocht langs de kust te maken; bovendien zijn ze heel goedkoop, tenzij u een auto mee wilt nemen.

EEN KEUZE MAKEN

De afstanden zijn gering, maar er valt in Kroatië heel veel te zien en het zou heel goed kunnen dat u een van de vele zonnige terrassen op een middeleeuws plein prefereert boven een gehaaste trip naar telkens een nieuwe bestemming. Als u maar een week in het land bent, is het prettiger om u te beperken tot één of twee regio's die uw speciale belangstelling hebben. Gaat uw voorkeur uit naar de kust en de eilanden, de nationale parken en de fauna, steden en musea of historische architectuur en ruïnes? We geven hier twee mogelijke routes, waarbij u in zeven dagen behoorlijk veel te zien krijgt.

Het beeld van Grgur Ninški in Split.

ZAGREB, ISTRIË, ZADAR EN SPLIT

De hoofdstad is ongetwijfeld de fascinerendste stad van het land en voor u verder reist naar Istrië en Dalmatië, kunt u zich hier gemakkelijk een aantal dagen vermaken.

Trek **twee dagen** uit voor de hoofdstad: de oude stad kunt u het best te voet verkennen. Breng een bezoek aan Gornji Grad, Kaptol en Donji Grad (het Sint-Marcusplein, de kathedraal en het 'groene hoefijzer', een opeenvolging van parken) en loop binnen in een paar van de schitterende musea, zoals het Archeologisch Museum, het Volkenkundig Museum, de Modern Gallery en het Meštrović Atelier. Probeer een ochtend vrij te houden voor de kleurrijke, bedrijvigheid van de markt (Dolac), en reis op de **derde dag** door naar Pula in Istrië (vijf uur met de bus of 40 minuten vliegen). In Pula kunt u een bezoek brengen aan de prachtige Romeinse ruïnes. Gebruik **dag vier** voor een uitstapje naar Poreč (anderhalf uur met de bus) om de Eufrasiusbasiliek met zijn imposante Byzantijnse mozaïeken te bekijken. 's Avonds kunt u Pula nog wat verder verkennen. Reis op de **vijfde dag** door naar Zadar (dit is een busrit met een overstap in Rijeka, dus een huurauto spaart tijd). In de oude stad loopt u via de Kalerga naar de kathedraal en de Donatuskerk.

TOERISTEN- INFORMATIE

Kroatisch Nationaal Bureau voor Toerisme

Tel. 020 661 64 22
croatia.hr

Toeristenbureau Zagreb
Zagreb Airport, Pleso bb of
Trg bana J. Jelacičac 11

Tel. 014 814 051 (gratis bellen
0800 53 53)
infozagreb.hr

Toeristenbureau Split
Peristil bb, Split,
Tel. 021 345 606
visitsplit.com

NIET MISSEN:

- Een van de vele festivals of carnavalsfeesten **18**
- Een bezoek aan Zagreb, het bruisende hart van Kroatië **56-85**
- Het amfitheater van Pula, een van de grootste Romeinse arena's ter wereld **126-127**
- Een bergwandeling in natuurpark Velebit **182-183**
- Het paleis van Diocletianus, nu het centrum van Split **197-199**
- De wandelroute door Nationaal Park Plitvicemeren **230-231**
- Een ochtendwandeling over de stadswallen rond de oude stad van Dubrovnik **244-245**

Reis op de **zesde dag** naar Split (een busrit van drie uur) en pauzeer onderweg in Šibenik om de beroemde kathedraal te bekijken. De rest van de dag kunt u wijden aan het Paleis van Diocletianus. Gebruik **dag zeven** om meer van Split te zien of de bus te nemen (30 minuten) naar Trogir en de fraaie kathedraal. Neem een bus, vliegtuig of hogesnelheidstrein terug naar Zagreb.

ZAGREB, PLITVICEMEREN, ZADAR, SPLIT, KORČULA EN DUBROVNIK

Deze route is wat langer en biedt dus minder tijd per bestemming; als u alles wilt zien, is er geen tijd om uit te slapen.

Wandel op de **eerste dag** door Zagreb en bezoek Gornji Grad, Kaptol en Donji Grad, net als bij het eerste reisplan. Vertrek op **dag twee** naar het Nationaal Park Plitvicemeren (Plitvička Jezero) om te genieten van de adembenemend mooie meren en watervallen die zijn ontstaan door de afzetting van travertijn, een soort kalksteen. U kunt er gemakkelijk met een bus komen, maar in verband met verder vervoer de volgende dag is een huurauto aan te raden. Reis op **dag drie** naar Zadar voor een bezoek aan de kathedraal

Het huidige Kroatië

Kroatië heeft een schitterende kustlijn, prachtige landschappen, een aantal zeer goed geconserveerde middeleeuwse steden en een warm, zonnig klimaat. U kunt er genieten van levendige markten en verstilde vissersdorpen, architectuur die eeuwen omspant en een bloeiende kunst- en festivalcultuur.

In de bronstijd, zo'n vijfduizend jaar geleden, maakten de inwoners van het huidige Kroatië, of 'Hrvatska' zoals de Kroaten zeggen, ranke bijbladen en fraai aardewerk; ze woonden in welvarende vissers- of boerengemeenschappen en hielden vee. Vanaf de 1e eeuw v. Chr. bouwden de Romeinen er steden en havens in de kenmerkende bouwstijl en monumentale bouwkunst die tot op de huidige dag bewaard bleef. Het kortstondige, middeleeuwse koninkrijk Kroatië van de 10e en 11e eeuw werd gevolgd door ongeveer negen eeuwen vreemde overheersing, tot het land zich in het begin van de jaren 90 van de vorige eeuw op bloedige wijze ontworstelde aan voormalig Joegoslavië.

EEN LAND VAN UITERSTEN

Kroatië is een betrekkelijk klein land, maar het kent opmerkelijke verschillen in landschap en klimaat: aan de ene kant zijn er de vele eilanden, de rotsige kust en het kristalheldere water van de Adriatische Zee, aan de andere kant de bergen van kalksteen en de vruchtbare landbouwgrond van de Slavische vlakke in het noorden. Sommige dorre eilanden (zie p. 210-223) steken schril af tegen de uitgebreide moerasgebieden aan de andere kant van de bergen nabij de rivieren de Sava en de Donau en de weelderige groene wouden, klaterende beken en watervallen die omlaag storten langs de 'treden' van kalksteen van de Plitvicemerén (Plitvička Jezera; zie p. 228-231).

De kust is buitengewoon mooi en ongelooflijk lang (zo'n 5835 km), vanwege

de vele baaien en inhammen en de immense Dalmatische archipel, die uit meer dan duizend eilanden bestaat, waarvan de meeste

onbewoond en volkomen ongerept zijn.

De bekende steden langs de kust met hun kenmerkende romaanse klokkentorens en rode pannendaken maken landinwaarts plaats voor elegante barokke bouwstijlen (16e en 17e eeuw) en de Sezessionarchitectuur (eind 19e eeuw) die zo kenmerkend is voor Midden-Europa. De drukke hoofdstad Zagreb (zie p. 56-85) is echter een bloeiend cultuur-, zaken- en

regeringscentrum. Er staan veel nieuwe, hoge gebouwen, maar er zijn ook veel oude kerken, brede, lommerrijke lanen en kronkelige straatjes.

Het klimaat van Kroatië wisselt ook sterk: de zonnige zomers en zachte winters van de kuststreek zijn heel anders dan het extremere klimaat in het binnenland. Deze verschillen in klimaat en cultureel erfgoed zijn deels een gevolg van de

Oude en nieuwe architectuur langs de waterkant van Zadar.

bergruggen die parallel lopen aan de kust en de natuurlijke scheiding vormen tussen de mediterrane zone en het continentale gebied. De twee regio's waren volkomen van elkaar gescheiden tot de Romeinen in de 1e eeuw n.Chr. vijf wegen aanlegden door het gebergte. Meer recent, in 2003, is de nieuwe, kostbare snelweg van Zagreb naar Zadar (zie p. 170-181) aangelegd door de bergen in het zuiden van Velebit. Op een heel ander niveau vertonen de landstreken de kenmerken van verschillende culturele invloedssferen: de kust en de eilanden stonden onder Venetiaans bestuur, terwijl in het binnenland (en in een latere periode ook het kustgebied) de Habsburgse monarchie heerste.

TIEN HANDIGE VERTALINGEN

Hallo	<i>Dobar dan</i>
Tot ziens	<i>Do vidjenja</i>
Mag ik alstublieft...?	<i>Molim vas...?</i>
Dank u	<i>Hvala</i>
Ja	<i>Da</i>
Nee	<i>Ne</i>
Sorry!	<i>Oprostite!</i>
Proost!	<i>Živjeli!</i>
Leuk u te ontmoeten	<i>Drago mi je</i>
Spreek u Engels?	<i>Govorite li engleski?</i>

EEN INVLOEDRIJK LAND

Kroatië is trots op zijn natuurlijke en culturele erfgoed, van de literaire traditie die teruggaat tot de renaissance tot het grote aantal steden en kerken en een nationaal park die op de Unesco-lijst zijn geplaatst. Het Paleis van Diocletianus in Split, de oude stad van Dubrovnik en het Nationaal Park Plitvicemeren werden in 1979 als eerste op de lijst vermeld.

De eerste universiteit van Kroatië werd in 1669 gesticht in Zagreb. Kroatische

wetenschappers hebben hun licht doen schijnen over verschijnselen als de getijden en regenbogen, en ten minste één Romeinse keizer was afkomstig uit Kroatië. De Republiek Dubrovnik liep in de 15e eeuw voorop in Europa bij het ontwikkelen van een zorgsysteem voor wezen, ouden van dagen en zieken, en kwam met een van de eerste plannen voor het systematisch aanpakken van de pest. De slavernij in dit deel van het Kroatische kustgebied werd afgeschaft in de 15e eeuw, nog vóór Columbus naar Amerika voer.

De culturele erfenis omvat adembenemende Romeinse ruïnes (die soms helemaal niet zo 'geruïneerd' zijn) en betoverende Byzantijnse mozaïeken in de romaanse kerken en paleizen in Venetiaans-gotische stijl, barokke kastelen en karakteristieke middeleeuwse steden die hun doolhofachtige karakter van straten en stegen hebben behouden.

Ook de natuur van Kroatië is indrukwekkend. De grillige kustlijn met zijn talloze eilandjes is bepalend voor het beeld dat men in het buitenland van Kroatië heeft, maar de watervallen langs kalkstenen 'trappen', de prachtige karstgebieden met rotsige kammen en de diepe grotten zijn even indrukwekkend. De musea en galerieën zijn buitengewoon; zowel hun aantal als wat er te bewonderen valt, is overweldigend. De collecties naïeve kunst, de middeleeuwse bewerkte stenen en artefacten uit de vroegste menselijke beschavingen van Europa zijn fascinerend.

KROATISCHE WAPENFEITEN

Sommige alledaagse zaken die over de hele wereld gemeengoed zijn geworden, zijn afkomstig uit Kroatië. Nikola Tesla (1856-1943) was een vooraanstaand natuurkundige en uitvinder die werd geboren in een dorpje achter de bergen van Velebit. Hij was het brein achter het wisselstroomprincipe en volgens velen de uitvinder van het principe van de radio.

De presidentiële garde in Zagreb draagt het traditionele uniform, inclusief halsdoek.

De *cravat* (van Kroaat of Hrvat) was van oorsprong een zijden halsdoek die Kroaten droegen. In de 17e eeuw werd die mode overgenomen door leden van het Franse hof, en zo ontstond later het onmisbare attribuut van de geklede zakenman. In 1907 zag de eerste vulpen in Kroatië het licht; uitvinder was Eduard Slavoljub Penkala (1871-1922) en de pen werd, evenals de balpen, geproduceerd in de Zagreb Pencil Factory (Tvornika Olovaka Zagreb), die nog altijd bestaat.

DE STRIJD OM ONAFHANKELIJKHEID

De oorlog tussen 1991 en 1995 die Kroatië afscheidde van voormalig Joegoslavië wordt in Kroatische bronnen vaak aangeduid als de Vaderlandse- of de Onafhankelijkheidsoorlog. De Serven

Kroatische wetenschappers hebben hun bijdragen geleverd aan het onderzoek naar verschijnselen als de getijden en de regenboog, en ten minste één Romeinse keizer was afkomstig uit Kroatië.

zien dat anders en spreken van een 'burgeroorlog', waarbij Kroaten en Serven in conflict waren. De internationale opinie stelt zich grotendeels op het standpunt dat er sprake was van een burgeroorlog tot de Kroaten zich onafhankelijk verklaarden en het conflict een internationaal karakter kreeg. De meeste buitenlandse waarnemers spreken van een daad van agressie van de kant van de Serven, hoewel geen van beide kanten ooit formeel de oorlog verklaarde.

Zagreb

Met circa 980.000 inwoners is de hoofdstad van Kroatië een bruisend geheel met schitterende architectuur, lommerrijke parken en pleinen, een aantal uitgelezen musea en een betoverende oude stad. Veel toeristen reizen linea recta naar de kust, maar een bezoek aan Kroatië is niet compleet als u Zagreb overslaat.

Ontspanning tijdens de koffiepauze op een van Zagrebs vele, drukke terrassen.

Zagreb ligt aan de voet van de Medvednica, een bosrijke berg ten noorden van de Sava. De oorspronkelijke vorm van de stad, met de middeleeuwse vestigingen Gradec (nu Gornji Grad, 'de Bovenstad') en Kaptol, die door een beek werden gescheiden, is nog duidelijk herkenbaar, al heeft de beek nu plaatsgemaakt voor de Tkalčićeva, een heerlijke uitgaansstraat vol cafés.

Gornji Grad ligt rond het Sint-Marcusplein met z'n karakteristieke kerk, en wordt omringd door regeringsgebouwen en smalle kronkelstraatjes. In Kaptol staat de 13e-eeuwse kathedraal met de neogotische façade en dubbele spits, met daar vlak bij Dolac, de grootste markt van de stad.

Tussen Gornji Grad en Kaptol ligt de wijk Donji Grad (de 'Benedenstad') met in

het centrum het Jelačićplein, het elegante voetgangersgedeelte. Ten zuiden van het Jelačićplein vindt u het Groene Hoefijzer, een opeenvolging van parken die na de aardbeving van 1880 werden aangelegd. Op de zuidelijke oever van de Sava ligt Novi Zagreb (Nieuw-Zagreb), een moderne voorstad van na de Tweede Wereldoorlog.

Voor een stad van deze omvang heeft Zagreb opmerkelijk veel musea en galerieën; sommige zijn zeer de moeite waard, zoals het Atelier van Meštrović, het Volkenkundig Museum en de Galerie voor Moderne Kunst. Voor de liefhebbers van concerten of opera's is er keus genoeg, en de underground- en jazzscene bloeien. De aantrekkelijke straten van het centrum zijn een aaneenschakeling van chique winkeltjes, prima restaurants en

talloze cafés met uitnodigende terrassen op stoepen en pleinen. Als u het centrum achter u laat, komt u bij de Mirogojbegraafplaats en andere groene gebieden, zoals Maksimir en Jarun, terwijl langs de Medvenica zelf talloze goed begaanbare routes lopen.

In Zagreb worden een paar voortreffelijke festivals georganiseerd, in het bijzonder Animafest (*animafest.hr*) en Cest is d'Best (*cestisdbest.com*), die beide in juni plaatsvinden.

Autorijden in de stad kan verwarrend zijn, want auto's worden rond de voetgangersgebieden geleid, en daar staan nu juist de meeste bezienswaardigheden. Parkeren is haast ondoenlijk, kunt u beter wandelen en gebruikmaken van het openbaar vervoer. De meeste bezienswaardigheden zijn goed lopend te bewonderen en zo hoeft u niets te missen op uw tocht door de stad. Als u moe wordt, is er altijd nog de tram, een avontuur op zichzelf (zie kader op p. 75). ■

NIET MISSEN:

- De bedrijvigheid van Gornji Grad, de oude stad **60-67**
- De Sint-Marcuskerk met zijn bonte dakpannen **60**
- De beeldhouwwerken in het Atelier van Meštrović **61-62**
- Het kabelspoor met het fantastische uitzicht over de stad **63**
- Speuren naar lekkernijen op Dolac (de markt) **68-69**
- Deelnemen aan het gewoel 's avonds op het Jelačićplein **70-71**
- Een wandeling door Maksimir en Jarun, twee mooie parken **83-84**

Het historische centrum

Na de vernietigende aardbeving van 1880 onderging Zagreb een grootscheepse stadsvernieuwing. Het landbouwgebied ten zuiden van de oude stad werd Donji Grad, de Benedenstad, gebouwd rondom een 'groen hoefijzer' van parken en tuinen. De historische centra Kaptol en Gradec werden herbouwd tot Gornji Grad, de Bovenstad.

Het kenmerkende dak van de Sint-Marcuskerk in Zagreb.

INSIDER TIP Volg tegen het vallen van de avond de lantaarnaanstekers in de Bovenstad. Zij steken met de hand de lantaarns aan en laten zich soms fotograferen.

—CAROLINE HICKEY
redacteur *National Geographic*

Zagreb

 Kaart p. 59, 65

Toeristenbureau

 Trg Bana J. Jelačića 11
 014 814 051

infozagreb.hr

Toeristenbureau Zagreb

 Preradovieva Ulica 42
 014 873 665

visitzagrebcounty.hr

Sint-Marcuskerk

 Kaart p. 65
 Markov Trg Gornji Grad
 014 851 611
 donatie

Meštrović Atelier

 Kaart p. 65
 Mletačka 8, Gornji Grad
 014 851 123
 Gesl. ma.
 €

mestrovic.hr

GORNJI GRAD

Het centrum van Gornji Grad wordt gevormd door het **Sint-Marcusplein** (Markov Trg), een met kinderkopjes geplaveide open ruimte rondom de **Sint-Marcuskerk** (Sv. Marko). De kerk dateert oorspronkelijk uit de 13e eeuw, maar is in de eeuwen daarna veelvuldig herbouwd. Wat u nu kunt bewonderen dateert grotendeels uit de 14e en 15e eeuw, al is de karakteristieke, barokke **klokkentoren** een 17e-eeuwse uitbreiding. Dit alles werd na de aardbeving van 1880 gerestaureerd door architect en stedenbouwkundige Herman Bollé (zie kader op p. 83).

Het opvallende dak dateert uit de 19e eeuw en werd in 2009 na jaren van werkzaamheden onthuld. Te zien zijn de wapens van Kroatië en Zagreb (zie kader op p. 61). De

zuidelijke ingang is ook prachtig gerestaureerd en toont een reeks fraaie beeldhouwwerken uit de 14e en begin 15e eeuw: het zijn beeltenissen van Christus, Maria en de Apostelen, vervaardigd door Tsjechische vakmensen uit Praag. Binnen zijn schilderijen van Jozo Kljaković (1889-1969) en een imposante *Kruisiging* van beeldhouwer Ivan Meštrović (zie kader op p. 62) te zien.

Rond het Sint-Marcusplein: in de 15e eeuw was het Sint-Marcusplein een markt, en de jaarmarkt was een van de hoogtepunten van het leven in de stad. Rondom het plein staan imposante gebouwen zoals het **Kroatische Parlement** (Sabor) aan de oostkant, dat werd gebouwd in 1908.

Aan de westkant bevindt zich het voormalige **Paleis van de Ban**, dat dateert uit

VLAGGEN EN SYMBOLEN

Het dak van de Sint-Marcus in Gornji Grad is versierd met een aantal wapens, waarmee u tijdens uw bezoek vertrouwd zult raken. Het schild links toont de rood-witte ruit (*šahovnica*) van de Kroatische vlag. Daarnaast zijn de wapens van Dalmatië (de koppen van drie leeuwen of luipaarden) en Slavonië (een *kuna* of steenmarter die heen en weer rent tussen de Sava en de Drava) te zien. Elementen hiervan zijn terug te vinden in de Kroatische vlag, samen met de wapens van Istrië (een gouden geit met rode horens), de voormalige Republiek van Dubrovnik (twee rode banen) en het oudst bekende Kroatische wapen (de morgenster boven een zilveren maan). Een kasteel met torens op de rechterkant van het dak is hetzelfde als op het wapen van Zagreb.

De geschiedenis van twee steden

Ooit bestond Zagreb uit twee steden: Gradec en Kaptol, die elkaar eeuwenlang het leven zuur maakten. Tussen de steden stroomde de Medveščak. In de jaren 30 van de vorige eeuw, toen het moderne Zagreb ontstond, werd de stroom omgeleid en de oude bedding volgestort; op deze plek loopt nu een straat, de Tkalčićeva. De twee vestigingen gingen op in het huidige Gornji Grad en de stad breidde zich uit over de zuidelijke vlakte.

Gouden engelen voor het Aartsbisschoppelijk Paleis in Kaptol.

Kaptol, een middeleeuwse vestiging, lag rond en ten noorden van de kathedraal en vormt het oudste deel van Zagreb. De stad wordt voor het eerst genoemd in een document uit de 11e eeuw waarin staat dat koning Ladislaus van Hongarije de stad als bisschopszetel aanwees in 1094.

Gradec, een relatieve nieuwkomer, ontwikkelde zich tot een vesting ter bescherming tegen Kaptol en mogelijke andere vijanden. In 1242 kreeg Gradec de status van vrije stad van de Hongaarse koning Bela IV, en tegenwoordig is het een kenmerkende wijk die de 19e-eeuwse Bovenstad domineert. Kaptol is niet meer dan een onopvallend gebiedje rond de kathedraal.

HANDELSCENTRA

Beide vestigingen waren verstrekte burchten op het kruispunt van een aantal handelsroutes. De Medveščak voorzag beide van water en leverde energie voor de watermolens die het graan vermaalden tot meel. Voor de bewoners van beide steden vormden twee jaarmarkten de hoogtepunten van hun bestaan; ze duurden beide twee weken. Gradec kreeg in 1256 van Hongarije toestemming om rond Sint-Marcusdag een markt te houden op het grote plein, terwijl Kaptol later zijn eigen markt mocht houden, de Kraljevo.

Het ongenoegen tussen beide steden, dat voornamelijk met de handel samenhang,

ontaarde meer dan eens in bloedvergieten. In 1396 werd een dieptepunt bereikt, toen het tot een aanvaring kwam nabij de Medveščak; aan dit treffen herinnert een zijstraat van Tkalčićeva, De Bloedige Brug (Krvavi Most). In latere eeuwen nam de rivaliteit, toen de ban van Kaptol naar Gradec verhuisde in verband met de veiligheid, geleidelijk af. Kaptol werd politiek gezien een minder belangrijke plaats, al bleef het wel een religieus centrum.

DE HISTORISCHE ERFENIS

Kaptol was aanvankelijk niet versterkt en werd halverwege de 13e eeuw door de Mongolen grotendeels vernietigd; ook de kathedraal werd niet gespaard. In de 15e eeuw kreeg de stad toestemming om imposante versterkingen te bouwen ter verdediging tegen de Ottomanen; in de 19e eeuw werden die voor het grootste deel afgebroken. Tussen het Jelčićplein en de kathedraal stond ooit een stadspoort, maar er zijn alleen nog wat overblijfselen te zien tussen de franciscaanse kerk in Kaptol en Tkalčićeva.

De wigvorm van Gradec is nog goed herkenbaar vanwege de lage uitloper van de heuvel waarop de burcht ooit werd

gebouwd. De grenzen van Kaptol zijn moeilijker te ontdekken. De straat die vanaf de kathedraal naar het noorden loopt, heet nog altijd Kaptol en hier stond ooit een aantal woningen van kanunniken, maar daarvan is niets bewaard gebleven, behalve de franciscaanse kerk. Het aangrenzende Dolac werd in de jaren 20 van de vorige eeuw ontmanteld om ruimte te maken voor de grote markt (zie p. 68). Aan Opatovina, een straat evenwijdig aan Kaptol, staan nog wel gebouwen die de 18e-eeuwse grandeur uitstralen; ook hier woonden vroeger kanunniken. De franciscaanse kerk, die iets verderop aan Kaptol ligt aan de linkerkant, werd gebouwd in de 13e eeuw, hoewel het huidige gebouw uit de 17e eeuw dateert; in de 19e eeuw is het bovendien gerestaureerd door Herman Bollé (zie kader op p. 83).

De Benedenstad werd vanaf de 18e eeuw gebouwd op vroegere landbouwgrond, en met de ingrijpende stedenbouwkundige vernieuwing die vanaf 1880 werd gerealiseerd, verschoof de focus van de stad naar het zuiden. De vroegere veemarkt Harmica werd later het Jelačićplein, en in recentere tijden werd Novi Zagreb (de voorstad Nieuw Zagreb) gebouwd aan de overzijde van de Sava.

ERVAAR: MET DE TRAM

Zagrebs trams (tramvaj) zijn een plezierige vorm van transport tussen de Boven- en Benedenstad en de bezienswaardigheden die wat verder van het centrum liggen. Bovendien biedt zo'n ritje een ideale gelegenheid om de plaatselijke bevolking te ontmoeten en even een 'inwoner' te zijn. Bij iedere halte vindt u een duidelijke plattegrond met alle haltes.

Kaartjes (€) zijn verkrijgbaar bij de bestuurder of een kiosk. Een oplaadbaar elektronisch kaartje (*vrijednosna karta*) kunt u eveneens bij een kiosk verkrijgen. In de tram moet u uw kaartje afstempelen of scannen en deze blijft 90 minuten geldig. U mag overstappen op een andere tram of de lokale bus binnen het centrum. Met een **Zagreb Card** (zie kader op p. 70) kunt u in heel Zagreb gratis met de tram en bus.

U zult verschillende trams zien rijden, van ouderwetse, hoekige exemplaren tot nieuwe, gestroomlijnde wagens. De trams en de lokale (blauwe) bussen worden geëxploiteerd door de ZET (Zagrebački Električni Tramvaj; zet.hr/en).

Reisgids
KROATIË

Wereldwijd nemen experts van National Geographic een kijkje achter de schermen en dringen door tot de kern van de cultuur, de geschiedenis en het volk van een land. Dankzij National Geographic Reisgidsen kan hun ervaring de jouwe worden.

DE REIS INDELEN, beknopte kennismaking met Kroatië, zodat je je reis op je eigen wensen en interessegebieden kunt afstemmen.

ERVAAR unieke belevenissen, waaronder zeilend de Kroatische kust verkennen en een kookworkshop in Istrië volgen.

INSIDER TIPS van de schrijvers en fotografen van National Geographic, maar ook van plaatselijke deskundigen, over hun favoriete plekjes, praktische zaken en veel meer.

WANDELINGEN, FIETS- EN AUTOTOCHTEN, voorzien van duidelijke kaartjes, waaronder een wandeling door de historische straten van Zagreb, 'wijngaard-hoppen' bij Plešivica en een wandeltocht rond de watervallen van het Nationaal Park Plitvicemeren.

EXCURSIES BUITEN DE GEBAADE PADEN, zoals een trektocht in het Nationale Park van Noord-Velebit en wandelen in Gorski Kotar.

NIET MISSEN Bij elk hoofdstuk vind je verwijzingen naar nadere informatie over sterk aanbevolen bezienswaardigheden en activiteiten.

PRACHTIGE KLEURENFOTO'S EN HANDIGE KAARTEN maken het eenvoudig te kiezen, je reis uit te stippelen en overall het mooiste te zien.

NUR 512

9 789043 924245